

Kmetijstvo, s čém ali kako mu pomoči?

Iz Št. Ilja v slov. Goricah.

(Dalje in konec.)

Ni čuda, da kmetje imajo tako visoke ob-
činske in okrajne doklade. To bi se moralo
prenarediti, da bi se ljudje ne smeli tako kla-
titi po svetu in drug drugemu kruha od ust
trgati. In v to naj bi pripomogla postava s
tem, da kdor bi čez določeno število let živel
izven domačega kraja naj bi tedaj tudi na sta-
rost in o boleznih dotični kraj za nj skrbel.
Tovarne in mesta naj za ljudi, ki so tamkaj
svojo moč in zdravje porabili v korist mešča-
nov in fabrikantov, na starost in o boleznih tako
za-nje skrbijo, kakor morajo kmetje za svoje.

Le tako bi bilo mogoče kmetu si dobiti
za pravo plačilo posla in delavca, zemljišče bi
ne trpelo škode zaradi obdelovanja in tako bi
tudi imeli dovolj kruha — kmet, družina in de-
lavci. Z obilnimi delavnimi močmi bi se polj-
ski pridelki izboljšali in dalo bi se še tudi kaj
stržiti.

Ko bi se po taki postavi ljudem zabranilo
čez določeno število let se v svoj kraj vrniti,
bi marsikateri raji med svojimi domačimi živel
in pri kmetih domačih pridno delal, kakor pa bi
se na stare dni med ptujci potepal ali bolan ležal.
Z enako postavo bi se tedaj zdatno pomoglo
kmetu v materialnem oziru in pri delavskih
močeh, zraven pa bi mu tudi ne trebalo rediti
tistih onemoglez, katerih morda od šole ven
ni bilo več doma in niso bili morda urico ne
v korist s svojimi rokami domačemu kmetu.
Žal tedaj, da liberalci, kateri še v štajarskem
deželnem zboru zvonec nosijo, nočejo nič slišati
o enaki postavi.

V zadnjem članku smo rekli, da kmeta
tarejo tudi slabe letine. Ob uri, ko se že ve-
seli obilnega pridelka in plačila za svoj celo-
letni trud, prihruje vničevalna toča in proč je
vse njegovo upanje. Že je računil, koliko da
bode hranil tega ali onega za dom in koliko
da sme prodati, da bode potolažil davkarijo in
druge upnike. Ali kaj zdaj storiti? Goveda
nima prodati, gozd je že iztrebljen, kam se po-
dati v skrajni sili, kakor k bogatinu ali v hra-
nilnico, da si izposodi potreben denar in si da
na posestvo „intabulirati“, ni pa morebiti dobro
pomislil, da bode treba vsako leto obresti na
tanko odrajavati, da pa še prejšnja leta niti
za davek in domače potrebe denarja ni zmogel,
ker so zmiraj vmes prišli nenavadni stroški,
nesreča na polju in pri živini, bolezen in smrt.

Kakor voda, tako je tudi kredit ali kapi-
tal zemljišču koristen, ako pa ta svojo mejo
prekorači, namreč da se napravlja vedno več
in več dolg (drugače rečeno, ako se zadolži
čez vrednost posestva) tedaj je pa ravno tako
škodljiv, kakor povodenj. Hranilnica pa ne

pozna nikakega usmiljenja do dolžnika. Vedno
množeči se kapital jo drvi brez prenehanja in
brez ozira naprej. Obresti naraščajo noč in dan,
v delavnikih in praznikih, v slabih in dobrih
letinah. Se-li zadolžen kmet kaj razloči od
sužnjega? Prav nič. Svoje pridelke mora skoraj
vsakokrat hitro prodati, svojo družino potem
stradati in zopet celo leto kot suženj za svoje
upnike delati. Kmet, ki se zadolži škoduje
najprej svojem zemljišču, žito mora že prodati
na njivi, seno na travniku, tele v kravi; po
tem takem ni živine, ni gnoja, ni pravega pri-
delka in gozd kaže rebra. Dobiček ima edino
le upnik, ki dobiva obresti, upnik žanje, kjer
ni sejal. Vsak tedaj lahko sprevidi, koliko ško-
duje zadolženje zemljišču in kmetu. Vse to
pa je krivo, ker je vsakemu, kakor zgoraj rečeno,
svobodno se zadolžiti, kolikor se hoče in zamore.
In to svobodno zemljiščno zadolževanje je tista
povodenj, ki zemljišče preplavljuje, ki grunte raz-
dira in kmete oničuje. Želeti je toraj, da naj
se zabrani prej ko prej po postavi svobodno za-
dolževanje v korist in blagostanje kmetijstva.

Zraven teh koristnih postav in naprav
mora pa tudi šola priti na pomoč kmetijstvu
v tem, da se na kmetih širi zdravi poduk in
prava Kristusova morala, da se kmet ohrani,
da postane pravičen, miren in zmeren, kajti
prvi pogoj sreče na kmetih so: zmernost, trez-
nost in bogoljubje; brez te moralne podlage si
ne moremo misliti prave sreče na kmetih, kajti
v hišah, kjer vlada mir, strah božji, tam je
tudi sreča in blagoslov božji.

Fr. Fr.

Gospodarske stvari.

O zastrupljenju škodljivih mrčesov.

(Dalje)

2. Gosenice drevnih predic. Za
preganjanje tega mrčesa se je že davno žve-
plovi kalij ali žveplova jetra od mnogih
strani priporočevalo. Gosenice se zaprejajo v
gnjezda med liste in cvet, se odtod razširjajo
čez celo drevo, narejajo posebno na jabljanih
in slivah veliko škode in se od časa do časa
zopet v gnjezda umaknejo. Poznejše skušnje
pa so pokazale, da jih raztoplina iz žveplovih
jeter ne more niti gosenic zmočiti, niti v gnjezda
vdreti in je tedaj škropljenje drevov z njo brez
vsega učinka. Nadaljšnje poskušnje so poka-
zale, da je raztoplina iz 2 gramov žveplovih
jeter in iz 15 gramov mazljivega mijila gose-
nice na listju in v gnjezdih naglo pokončala.

Ta strup se more povsodi prav lahko na-
praviti. Mazljivo mijilo in žveplova jetra si
vsakdo sam lahko raztopi: na hektoliter pride
1.5 kila mazljivega mijila in 200 gramov žve-
plovih jeter. Tudi tukaj se mora gledati na

to, da so žveplova jetra črstva in za škropljenje se rabi srednje velika vrtna brizgalnica, kakoršnje se po štacunah za železo kupujejo.

3. Listne uši, ki se po drevesnih mladikah in na listih zarejajo, se z naznanjeno tekočino prav lahko pokončati morejo, ki se, kakor je bilo povedano, iz 2 gramov žveplovega kalija in iz jedne žlice mazljivega mijila napraviti da. Listne uši, ki na spodnji plati lista sedijo, je nekoliko težkeje pokončevati, ker tekočina do njih ne more.

Te listne uši in njena jajca prezimujejo na drevesnih deblih in posebno na letoraslih mladikah. Prej ko ne se bodo te listne uši z zalego vred z naznanjenim strupom pokončati dale, ako se debela z njim pomažejo. To bi se moralo meseca marca zgoditi. Zoper metulje drevesnih predic in zoper listne uši se more tudi oni pod številko (1) naveden strup rabiti, ako se zgoščeni strup za petkrat stanjša, ali pa celo za desetkrat. (Konec prih.)

Gosi v ribnikih.

Da so gosi ribstvu v ribnih vodah škodljive, je gotovo. Čuditi pa se je, da se je ravno to prašanje do sedaj malo ali nič razpravljalo. Gosi ljubijo posebno mehke dele rastlin za svojo hrano in sicer tako, da se z dolgim vratom na dno vode stegujejo in tam posebno travo, kakor *Poa annua*, *festula* itd. iščejo in pulijo. Pa ravno te travine sorte iščejo tudi ribe, da ob njih ikre polagajo in prilepljajo. Na takih travah se redi tudi velika množica drobnih, mehkih živalic, ki ribam v hrano služijo. Gosi pa žrejo mrčes, črve, mehke živali in druge povodne živalinje, ki potem takem kot hrana ribam odidejo. Gosi pa škodujejo tudi s tem, da rastline s koreninami vred populijo posebno pa po svojih ostrih izločkih ribniško dno onečijo in travo ob krajih pokončajo. Toraj so gosi ribstvu v ribnikih škodljive in vsak lastnik ribnikov ima pravico tuje gosi s svojih ribnikov pregnati in ne trpeti, da bi se tuje gosi po njegovem ribniku pasle.

Sejmovi. Dne 29. septembra v Št. Ilju v Slov. gor., na Vranskem, pri sv. Lovrencu na Dravskem polju, v Marenbergu, na Pilštanju, v Šoštanju in v Veržeu. Dne 30. septembra v Kamnici.

Dopisi.

Od sv. Križa nad Mariborom. (Iznenađenje.) Ko smo pri zadnji štetvi ljudstva pri nas o belem dnevu z Diogenovo svetilno iskali Nemcev, „žalibog“ tudi enega nismo našli. Ali ko je zvezda Seidlove vsegamogočnosti še jasno „razsvetljevala“ nas „neolikance“, Slovence, ukoreninile so se pri nas marsiktere „lepe“ navade, in vsi napori nekterih zavednih

Križančanov jih še niso mogli popolnoma izkrciti, da-si se je že marsikaj na boljše obrnilo. Tako je naše slavno šolsko vodstvo s krajnim šolskim svetom na prav dobro pot krenilo in uradovalo se je povse slovensko, — samo ena rubrika v letnem zapisniku bila je lani nemška, česar pa ni šolsko vodstvo zakrivilo — in se je priznanje slovenščine celo od nam sovražnih strani prisililo. Kako pa nas je iznenadilo, ko so letos šolarji prinesli šolska naznanila, na katerih so celo v Gradcu pri tiskanju odkazali, kakor je prav, prvo mesto slovenščini. V teh naznanilih se je namreč slovenščina čisto izpodrinila od šolskega vodstva in šopiri se le nemščina. Staro in mlado sedaj debelo gleda tega poganskega malika Niti starši, niti otroci ne vedo, kaj so dobili in kam bi ta zvržek vtekli. No, pa mislimo in pričakujemo, da se je šolsko vodstvo samo izpodrknilo na ozki poti pravice, da bo pa zanaprej neustrašljivo po tisti koračilo. R. P.

Iz Lembaha. (Domač umetnik.) Nove orglje za Lembaško župnijsko cerkev so naši župljani in razni dobrotniki drugih krajev priskrbeli. Mariborski orgljarski mojster, g. Dominik Raktelj jih je s 14 spremeni za 1200 gold. napravil. Dne 8. septembra so prečastiti kanonik in dekan, g. Tomaž Rožanc nove orglje blagoslovili, potem pridigovali in slovesno sv. mešo služili za vse žive in pokojne dobrotnike novih orgelj. Nekateri dni poznej so izvedni gospodje iz Maribora naše nove orglje poskušali in jih za „prav dobre“ spoznali. G. Raktelj, orgljarski mojster v Mariboru, priporoča se tedaj lahko v tem oziru vsem cerkvenim predstojnikom, ki imajo enako delo.

Od sv. Jurja v Tabru. (Zlate bukve.) Bila je v naši dvorazredni šoli 14. dne meseca avgusta t. l. vesela poskušnja, pri kateri se je mladina vrlo dobro izkazala na veselje učiteljem, starišem in vsem prijateljem šole. Ko je šola minila, je neka učenka 1. oddelka 1. razreda kar v eni sapi domu priletela in hitro k očetu teče rekoč: Atej, jaz sem pa v zlate bukve prišla, pogledajte, kaj sem dobila, in je pokazala očetu lepe zale bukvice. Očetu so samega veselja solze v očeh zaigrale, ko se spomni svojih mladih let v šoli in zlatih bukev, v katerih se tudi njegovo ime nahaja. Te bukve so res lepe in vesele za mlade učence. Ko so nam jih nekdanji učitelj g. J. Kokolj (sedaj na Vranskem bivajoč) pokazali, rekoč: Jih-li vidite, otroci, kdor bo priden, bo va-nje zapisan! Takrat smo samega veselja vsikliknili in soglasnega radostnega vika skoraj ni bilo konca, dokler jih niso nazaj zavili, a to je bilo pred kakimi 30 leti. Spomina vredno je tem več to veselje, ker se v teh bukvah nahajajo imena faranov tje do sive starosti in zdaj morebiti že vidijo svojo deco v dotičnih listih.